

Kapitel 2

Detta kapitel handlar om värde. Huvudsyftet: visa att värdebegreppet är sekundärt i förhållande till skälbegreppet.

Ett annat syfte: vederlägga den "teleologiska" teorin om värde och byta ut den mot en mer komplex teori.

Scanlon betonar att hans två teser är oberoende av varandra (s. 96). Även om detta stämmer verkar det vara ganska naturligt att acceptera den ena om man accepterar den andra.

Scanlon vill ha en värdeteori som passar ihop med en deontologisk, snarare än en teleologisk, moralteori.

Kapitel 2

Den teleologiska värdemodellen (TM) består av tre komponenter:

- (1) Bara sakförhållanden har värde primärt (andra ting enbart som komponenter i sakförhållanden).
- (2) Vissa sakförhållanden har värde finalt (för sin egen skull), andra instrumentellt.
- (3) Det finns bara ett sätt att förhålla sig till värdefulla sakförhållanden: att producera (alt. maximera) dem.

Kapitel 2

TM vilar i sin tur på en teleologisk teori om skäl (TTS).

TTS: Alla handlingar har ett mål (= ett sakförhållande), svarande mot en desire, och därför måste alla skäl för eller emot en handling hänvisa till att det är bra respektive dåligt att målet uppnås.

TTS, och därmed också TM, kan göras mer komplex genom att tillåta agent-relativa målsättningar, utöver agent-neutrala.

Scanlon: Oavsett komplexitetsgrad är TTS felaktig, eftersom inte alla skäl är av typen "viss vikt för eller emot". (Jfr. diskussionen om skäls struktur i kap. 1).

Kapitel 2

Scanlon erbjuder ett alternativ till TM. Vi kan kalla den för den "pluralistiska modellen" (PM).

PM är pluralistisk i två (relaterade) avseenden i vilken TM istället är monistisk.

- (1) PM accepterar en rad olika typer av värdebärare (inte bara sakförhållanden).
- (2) PM erkänner en mängd olika förhållningssätt till det som har värde (inte bara produktion/maximering).

I princip tillåter PM vad som helst att vara en värdebärare som det går att inta omdömeskänsliga attityder mot. Och alla sådana attityder (inklusive handlingar) kan vara möjliga förhållningssätt till det som har värde.

Kapitel 2

Scanlon använder sig av exempel för att göra sin egen pluralistiska syn attraktiv.

Här kan vi närmare studera två av dessa: (a) vänskapens värde; (b) människovärdet.

(a) Hur förstås vänskapens värde enligt TM?

På följande vis: vi har skäl att befrämja vänskap i allmänhet (agent-neutralt) och våra egna vänskapsrelationer (agent-relativt). Dessa är teleologiska skäl.

Kapitel 2

Vad saknas i denna beskrivning?

Det som saknas är detta: att värdera vänskap innebär också, och framför allt, att man är en god vän. Detta innebär att man är lojal, medkännande, sällskaplig etc.

En god vän dumpar inte en gammal vän bara för att detta gör att han kan skaffa två nya, och därigenom maximera antalet vänskapsrelationer han är involverad i.

Scanlons syn på vänskapens värde är pluralistisk fr.a. genom att den inbegriper ett antal olika förhållningssätt som vi har skäl att inta gentemot våra vänner.

Kapitel 2

(b) Hur förstås människovärdet (eller värdet av rationellt liv) enligt TM?

På följande vis: vi har skäl att befrämja mänskligt liv, vilket består i att skapa så mycket av det som möjligt.

Vad är fel med denna beskrivning?

Kapitel 2

Att respektera människovärdet handlar om att behandla människor/personer på ett sätt som respekterar dem som personer.

Närmare bestämt måste man behandla dem som varelser som har de egenskaper som är karakteristiska för personer: förmågan att känna igen skäl, och förmågan att välja ett liv att leva i enlighet med dessa skäl.

Enligt Scanlon består denna behandling i sin tur att man respekterar den kontraktualistiska moralen, att man behandlar andra personer i enlighet med principer som de inte rimligen kan förkasta. (Han medger dock att han inte kan ge något "strikt argument" för denna tes.)

Kapitel 2

Som nämnts är huvudsyftet med kapitlet att visa att värdebegreppet är sekundärt i förhållande till skälbegreppet – eller, i mer teoretiska termer, att evaluativa begrepp kan reduceras till normativa begrepp.

Det är här ”buck-passing-analysen” kommer in i bilden:

(BPA) x är värdefullt = x har andra egenskaper som ger oss skäl att förhålla oss på vissa sätt till x .

BPA definierar uttryckligen värdebegreppet i termer av skälbegreppet.

”Förhålla oss” i BPA täcker (återigen) alla omdömeskänsliga attityder. De ”andra egenskaperna” är företrädesvis naturliga egenskaper.

Kapitel 2

Huvudtanken bakom BPA är att egenskapen värdefullhet (eller godhet) inte är en generell egenskap i kraft av vilken vi har skäl att förhålla oss på ett visst sätt gentemot de ting som har denna egenskap. Istället kommer skälen från andra egenskaper av "lägre ordning".

Härav namnet "buck-passing": värdeegenskaperna "lämnar över ansvaret" till andra egenskaper. Det är dessa som ger skäl.

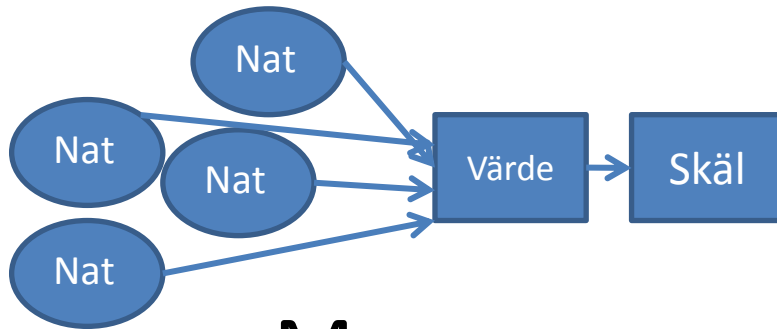
Ett annat vanligt namn för BPA är "Fitting Attitude Analysis." Detta namn kommer sig av att värdet hos ett objekt analyseras i termer av vilka attityder som är lämpliga att ha (=som det finns skäl för att ha) gentemot objektet i givna situationer.

Kapitel 2

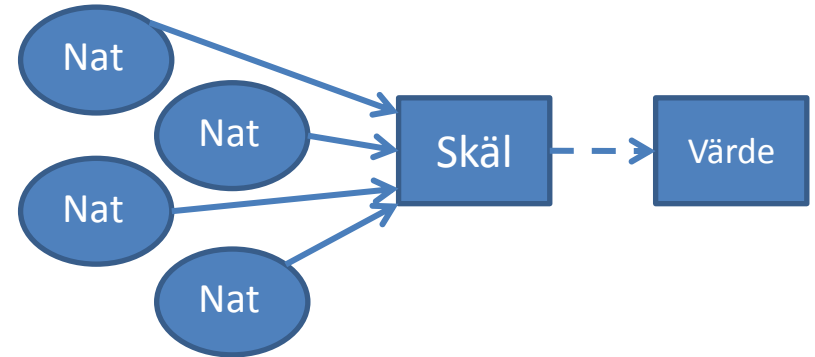
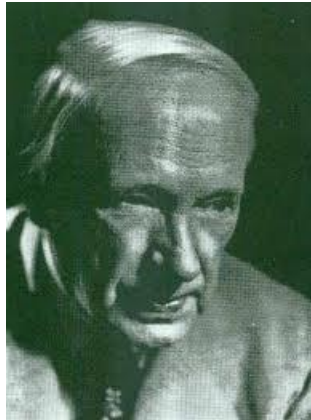
Scanlon erbjuder två (positiva) argument för BPA.

- (1) Specifika egenskaper hos ett föremål ger en fullständig förklaring av de skäl vi har för att förhålla oss till föremålet på ett visst sätt (t.ex. att befrämja det). Det tillför inget att också säga att föremålet har värde/är bra.
- (2) Så många olika ting är goda på olika sätt. Det är osannolikt att de skäl som svarar mot dessa värden alltid har samma förklaring – att föremålet har värde/är bra.

Kapitel 2

Moore (enligt Scanlon)

Scanlon

Förklaring

Definition